

De betekenis van sociale robots voor thuiswonende mensen met dementie: zin en onzin?

bron: Windesheim Flevoland – augustus 2018

Wat kan een sociale robot betekenen voor mensen met dementie en hun naasten? Samen met enkele andere hogescholen zocht Windesheim het uit in een experiment met robot Tessa.

Het doel van het onderzoek

Sociale robots zijn een nieuwe ontwikkeling in de zorg voor mensen met dementie. In dit project hebben we onderzoek gedaan naar de sociale robot Tessa van het Nederlandse bedrijf Tinybots. Tessa kan een persoon met dementie structuur bieden, doordat ze een herinnering geeft voor afspraken en dagelijkse handelingen. Ze doet dat door het uitspreken van een boodschap die van tevoren is ingevoerd door de mantelzorger. Bijvoorbeeld: “Het is drie uur. Goedemiddag mevrouw Nijboer, hebt u zin in een kopje thee?” Tessa kan daarnaast ook ja/nee-vragen stellen en muziek afspelen.

Omdat sociale robots nog zo nieuw zijn, is het belangrijk om goed te begrijpen wat een robot als Tessa voor mensen met dementie en hun naasten kan betekenen. Geeft ze een persoon met dementie inderdaad meer structuur? Kan ze de mantelzorger ondersteunen? En wat vinden mensen eigenlijk van zo'n robot in huis? Met deze en andere vragen in het achterhoofd zijn onderzoekers van de hogescholen Windesheim, Hanzehogeschool, NHL Stenden en VIAA een onderzoek gestart.

Hoe het onderzoek is uitgevoerd

Tessa is gedurende een periode van enkele weken tot maanden ingezet bij tien thuiswonende mensen met dementie. Naast de persoon met dementie waren ook familieleden en casemanagers bij het onderzoek betrokken. De onderzoekers kwamen regelmatig langs om te bespreken hoe Tessa hen beviel en om te leren van de ervaringen die de deelnemers hebben opgedaan met Tessa. Daarnaast zijn er groepsgesprekken gehouden met ouderen en zijn samen met de deelnemers enkele experimentele uitbreidingen voor Tessa ontwikkeld en beproefd.

Wat het onderzoek heeft opgeleverd

Samen met mensen met dementie hebben we onderzocht wat Tessa kan betekenen voor mensen met dementie en hun naasten, en hoe Tessa op een goede manier kan worden ingezet. De inzichten die we samen met de deelnemers hebben opgedaan, zijn beschreven in een publiek-vriendelijk boekje: in de vorm van verhalen over de ervaringen van de deelnemers, een reeks geleerde lessen, praktische tips

om Tessa goed in te zetten, en een kritische reflectie op de vraag wat Tessa kan bijdragen aan goede zorg.

Conclusie

De onderzoeksresultaten en de geleerde lessen laten zien dat Tessa van betekenis kán zijn voor thuiswonende mensen met dementie. Ze kan daadwerkelijk ondersteuning bieden om grip op de dag te krijgen (behoefte van de persoon met dementie) of om mensen met dementie te activeren (behoefte van de mantelzorger). Daarnaast kan Tessa een heus 'maatje' worden voor de persoon met dementie, al was het maar omdat haar stem de stilte in huis doorbreekt.

Er zitten echter wezenlijke beperkingen aan Tessa waardoor het op voorhand niet duidelijk is of inzet van Tessa de verwachtingen kan waarmaken. Twee fundamentele beperkingen springen hierbij in het in het oog: Tessa is niet interactief en Tessa heeft geen omgevingsbewustzijn. Het inzetten van Tessa zal in de praktijk daarom vaak een zoektocht zijn, een zoektocht die om tijd en aandacht vraagt, die een van tevoren niet voorspelbaar verloop zal hebben en die niet altijd succesvol zal zijn.